

Aan de slag voor je uitkering

De Tegenprestatie

Voorwoord

Iedereen kan wat

Meer werkzoekenden met een bijstandsuitkering aan de slag. Dat is waar de gemeente Rotterdam sinds 2011 hard aan werkt. Ook voor mensen die weinig kans hebben op betaald werk. Voor ruim 18.000 Rotterdammers is dat het geval. Van hen verwachten we dat ze iets terugdoen voor hun uitkering en voor de stad. We noemen dit de tegenprestatie en het is een van de speerpunten van dit college.

Wie zich niet belangrijk voelt, weet ook niet wat hij of zij waard is. Door het vragen van een tegenprestatie zien we dat veel werkzoekenden zich weer nuttig voelen, meer sociale contacten krijgen, talenten ontdekken en meer aankunnen dan ze hadden gedacht. Hoe een werkzoekende zijn tegenprestatie invult, bepaalt hij samen met zijn activeringscoach. Voor de een is dat vrijwilligerswerk in een buurt- of wijkorganisatie. Voor de ander mantelzorg of het volgen van een taaltraining. En soms moeten eerst de persoonlijke problemen worden aangepakt.

Samen met onze maatschappelijke partners in de stad hebben we met deze aanpak de afgelopen jaren de nodige ervaringen opgedaan. Wederkerigheid staat bij de tegenprestatie voorop. Ook de persoonlijke ontwikkeling van werkzoekenden is een belangrijke uitkomst. En soms zien we dat het leidt tot uitstroom uit de uitkering. Rotterdam heeft een beweging in gang gezet, die maatschappelijk rendement oplevert en zorgt dat steeds meer werkzoekenden een bijdrage leveren aan de stad en hun omgeving. Op dit moment zijn met ruim 6.000 werkzoekenden afspraken gemaakt over een tegenprestatie. De komende jaren stijgt dit aantal. Aan het eind van deze collegeperiode moet de tegenprestatie in alle 42 Rotterdamse wijken zijn ingevoerd.

Deze brochure geeft u een inkijk in de dagelijkse praktijk van werkzoekenden, activeringscoaches en onze maatschappelijke partners. Ik wens u veel leesplezier toe.

Maarten Struijvenberg
Wethouder Werkgelegenheid en Economie
Gemeente Rotterdam

Met zijn allen aan zet

De activeringscoaches van de gemeente zijn één van de schakels in de uitgebreide keten van meewerkende partners. Ook de wijkteams en buurtorganisaties als scholen, wijkcentra en speeltuinverenigingen dragen hun steentje bij. Welzijnsorganisaties als Senions, PIT010 en Dock waar werkzoekenden aan de slag gaan, hebben een coachende rol. Zij zorgen ervoor dat de vrijwilligers zich op hun plek voelen en gemotiveerd blijven.

Yentl van Heest

PIT010

‘Mensen halen zo veel zingeving uit werken. Door bijstandsgerechtigden iets terug te laten doen voor hun uitkering, geef je hen de waardigheid van het bestaan terug. Alhoewel niet iedereen dat in eerste instantie zo ziet. Soms realiseert iemand zich niet dat de reden dat hij ongelukkig is, vaak het gevolg is van werkloos zijn. Diep van binnen wil ieder mens van waarde zijn. Ik vind het mooi om hen daarbij te helpen.’

Ibrahim Tashan

Wijkteam Hillesluis

‘De kracht van een wijkteam is dat je heel snel met collega’s van verschillende organisaties kunt schakelen. Ik werk als maatschappelijk werker bij Dock met multi-probleemgezinnen. Rotterdammers die vaak nog niet klaar zijn voor een tegenprestatie. Want iemand die een ontruiming boven het hoofd hangt, heeft geen rust om ergens vrijwilligerswerk te gaan doen. Omdat we allemaal in hetzelfde pand zitten, spreek ik heel makkelijk even met een activeringscoach hierover. Vroeger belde ik een algemeen nummer en moest ik vier keer mijn verhaal doen, voordat ik de juiste persoon te pakken had. Die korte lijntjes zijn dus absoluut een meerwaarde. Voor ons, maar vooral voor de werkzoekenden.’

Serife Akbulut (49 jaar)

Vrijwilligster bij speeltuin De Klimroos

‘Het is ons tweede huis’

‘De bedrijfsleidster en ik kennen elkaar van vroeger. Toen ze op zoek was naar nieuwe vrijwilligers moest ze aan mij denken. Ik ben komen praten en haar enthousiasme heeft me overgehaald. Mijn man vond het in het begin niet goed. Hij wilde dat ik thuis bleef. Maar nu is hij eraan gewend. Inmiddels ben ik Ayse’s rechterhand. Als ze vrij is, ben ik het aanspreekpunt voor de andere vrijwilligsters. Veel vrouwen die hier werken, hebben net als ik een Turkse achtergrond. Ze komen hier om te groeien en te bloeien. Sommigen spraken in het begin nauwelijks Nederlands. Maar langzaam kruipen ze uit hun schulp en groeit hun zelfvertrouwen.’

Meryem Dinc (55) knikt. Net als de andere vrijwilligsters is ze het roerend met Serife eens. Toch kijkt ze onzeker naar beneden als haar gevraagd wordt hoe ze het vindt bij De Klimroos. Ze durft geen Nederlands te praten, omdat ze bang is dat anderen haar uitlachen. ‘Wij doen dat toch niet!’, roepen de anderen in koor. Ze lacht, frummelt aan haar hoofddoek en zegt dan zachtjes ‘het is leuk hier’. Serife slaat een arm om haar heen. ‘De Klimroos is ons tweede huis. We vinden steun bij elkaar, leren veel en hebben een hoop lol. Naast het verzorgen van het ontbijt voor moeders uit de wijk, maken we schoon, assisteren we bij allerlei activiteiten en houden we toezicht op de kinderen.’

Ayse Yigidim (46) en Ayse Demirturkoglu (42) begeleiden stagiaires. Vier meiden hebben ze op dit moment ‘onder hun vleugels’. Hoe zien zij hun toekomst? ‘We willen graag iets met kinderen doen. Maar voorlopig leren we hier nog genoeg.’ En de werkzoekenden? Die begrijpen dat de tegenprestatie bedoeld is als opstap naar een betaalde baan. Maar diep in hun hart gaan ze het liefst nooit meer weg bij De Klimroos.

Samen op weg naar werk

Vanuit de gedachte dat werken gezond is, zetten activeringscoaches zich samen met tal van organisaties in om zoveel mogelijk werkzoekenden aan de slag te krijgen. Ze motiveren hen om actief te participeren in de maatschappij. Geven hen inzicht in hun interesses en competenties. En zoeken samen naar de best passende tegenprestatie. Drie enthousiaste activeringscoaches vertellen hoe zij dit aanpakken.

Mariëtte Snoek

Activeringscoach Zevenkamp en Oosterflank

‘Gelukkiger dan ooit’

‘Eindelijk, waar waren jullie al die tijd?’, zeggen sommigen als ze horen dat ze een tegenprestatie moeten leveren voor hun uitkering. Dan denk ik natuurlijk bij mezelf ‘waarom heb je dan zelf geen initiatief genomen om vrijwilligerswerk te gaan doen?’ Mensen blijken toch allerlei barrières op te werpen voor zichzelf, terwijl ze er echt van opbloeien. Zo had ik een man van midden veertig in mijn portefeuille die al jaren een uitkering had. Ik stuurde hem meerdere keren een uitnodiging. Tevergeefs. Toen hij gekort werd op zijn uitkering kwam hij uiteindelijk opdagen. Het eerste wat hij zei was ‘ik wil niks doen want ik houd niet van mensen’. ‘Nou’, zei ik toen, ‘dan heb ik de ideale baan voor u: nachtportier bij een verpleeghuis vlakbij u in de buurt. U ziet daar geen mens’ Op een avond ging ik bij hem langs. ‘Mevrouw Snoek’, riep hij enthousiast. ‘Het is hier leuk!’ Vier nachten per week is deze meneer nu als nachtportier aan het werk. Hij is gelukkiger dan ooit en de mensen in het verpleeghuis varen er wel bij.’

Fouad el Karkouri

Activeringscoach Feijenoord

‘Superbelangrijk om iets te doen’

‘Wat wilde je vroeger graag worden? Dat is de eerste vraag die ik stel aan werkzoekenden die ik wil activeren om vrijwilligerswerk te gaan doen. Het antwoord laat meestal zien waar iemands interesse en passie ligt. Mensen die al jaren werkloos zijn en niets ondernemen, hebben daar namelijk vaak geen idee meer van. En het is superbelangrijk dat ze iets gaan doen waar ze affiniteit mee hebben, anders haken ze af. Een man die altijd in de bouw had gewerkt en al jaren een uitkering had, vertelde me dat hij graag leraar had willen worden. Nu geeft hij vol overgave huiswerkbegeleiding aan kinderen die in een schakelklas van het voortgezet onderwijs zitten. Weet je, het is niet alleen voor een werkzoekende zelf goed om actief bezig te zijn. Het heeft ook invloed op iemands partner of kinderen. Want wat voor voorbeeld geef je als ouder als je niet actief deelneemt aan de samenleving? Dan zit zo’n kind over vijftien jaar mogelijk ook met een uitkering thuis. Willen we dat...?’

Sanaa Ouchan

Activeringscoach Bloemhof en Hillesluis

‘Nuttig voor de stad’

‘In het begin hebben mensen wel wat weerstand als ik vertel dat de gemeente een tegenprestatie van ze verwacht voor hun uitkering. Maar achteraf vinden de meesten het fijn om actief betrokken te zijn in de samenleving. Het hoofddoel is om mensen te activeren in de hoop dat ze een betaalde baan vinden. Af en toe gebeurt dat gelukkig ook. Zo was er een werkzoekende die na bemiddeling overblijfmoeder werd op een basisschool. Nu heeft ze daar een contract voor veertig uur per week voor keukenwerkzaamheden. Superblij is ze daarmee! Of de dame die na het volgen van een taaltraining een part-time baan vond als serveerster in een Marokkaans restaurant. Het lukt niet altijd om een betaalde baan te vinden, maar dan ben je op een andere manier nuttig voor de stad. Zo is Bloemhof bijvoorbeeld een stuk groener geworden door werkzoekenden met groene vingers. Dat is toch ook geweldig.’

Mohammed El Bouyakoubi (32 jaar)

Vrijwilliger bij PIT010

‘Werken haalt je uit je isolement’

‘Op feestjes of verjaardagen praten mensen vaak over hun werk. Ik moet dan vertellen dat ik werkloos ben en een bijstandsuitkering heb. Nou, dat is niet iets om trots op te zijn! Gelukkig ben ik bij PIT010 terechtgekomen en daar doe ik nu al twee jaar vrijwilligerswerk. Ik ben begonnen met fietsen repareren. Maar al snel kwam mijn begeleider erachter dat ik veel meer in mijn mars had. Nederlands en fietsles geven. Als gastheer optreden. Het lukte allemaal.

Vanwege mijn suikerziekte heb ik wel wat extra begeleiding nodig. Soms vergeet ik namelijk om op tijd te eten en dan gaat mijn bloedsuikerspiegel omlaag. Met alle gevolgen van dien. Bij PIT010 houden ze daar rekening mee. Elke dag vragen mijn collega’s: Heb je al geprikt Mo? Moet je niet wat eten Mo? Dat is echt heel fijn. Ik hoop dat ik een baas vind die ook bereid is om mij hierbij te helpen. Helaas is dat nog niet gelukt.

Ik wil graag verder met mijn leven. Een vrouw kan ik op dit moment niets bieden, dus ik heb geen relatie. Van de hele dag op de bank zitten en tv kijken, word ik depressief. Werken haalt je uit je isolement. Dus de tegenprestatie is hartstikke goed voor mij. Ik doe nu nuttige en leerzame dingen en dat geeft me een goed gevoel. Hoe ik mezelf zou omschrijven? Jeetje, wat een moeilijke vraag. Ik denk als veelzijdig, goedlachs, meegaand, betrouwbaar en volhardend.’

Martin Steinfort (50 jaar)

Vrijwilliger bij Dock

‘Ik voel me nuttig’

‘Ik werkte al een paar jaar in allerlei strandtenten in Spanje toen de crisis toesloeg. Het werd steeds moeilijker om nog werk te vinden en uiteindelijk keerde ik berooid terug naar Nederland. Ook in Rotterdam was het crisis en niemand in de horeca zat te wachten op een veertiger met een detentie- en verslavingsverleden. Ik belandde dus opnieuw in de uitkering. Toen mij werd ‘opgelegd’ om een tegenprestatie te leveren voor mijn uitkering, zag ik dat niet als een straf maar juist als een kans. Ik kreeg de keus om iets te gaan doen dat bij mij past en ook over het aantal uur viel te praten. Twintig uur werken in de week is voor mij niet haalbaar, omdat ik in een heroine-programma zit bij Bouman GGZ. Maar een paar ochtenden in de maand, dat lukt wel. En zo werd ik gastheer op bijeenkomsten over schuldhulpverlening. Daar komen mensen die grote financiële problemen hebben. Velen zijn ten einde raad, schamen zich en voelen zich uitgekotst. Ik begrijp dat, want ik heb me ook zo gevoeld. Door hen op de juiste manier te benaderen, probeer ik ze op hun gemak te stellen. Een blik van verstandhouding of een koppie koffie inschenken is vaak al genoeg. Soms zijn er ook kinderen bij. Daar doe ik dan iets leuks mee, zodat de ouders hun aandacht op de informatiebijeenkomst kunnen richten.

Dit werk ligt mij. Niemand kan meer tegen mij zeggen ‘jij doet niet mee’. Ik voel me nuttig en dat is goed voor mijn gevoel van eigenwaarde. En dat kan ik goed gebruiken. Want als je al 35 jaar verslaafd bent, in de bak hebt gezeten en van een uitkering leeft, is die soms ver te zoeken. Een betaalde baan? Ik vrees dat dat er niet meer inzigt. Maar als ik op deze manier iets kan betekenen voor anderen draai ik toch mee in deze maatschappij. Daar kan ik mee leven!’

Mahmoud Abdeluhab (62 jaar)

Volgt computerles, Nederlands en een cursus gezond koken bij Samenlevingswerk

‘Iedereen draagt zijn steentje bij’

‘Stoppen met solliciteren omdat ik al 62 jaar ben...? Ben je gek. Ik wil gráág werken! Thuis kijk ik televisie, kook ik en doe ik van alles op de computer. Maar ik wil eropuit. Mensen ontmoeten. Nieuwe dingen leren. Sinds ik in Nederland woon, heb ik altijd horecazaken gehad. De laatste was in Middelburg. Toen ik die shoarmazaak kocht, wist ik niet dat alles daar om het toerisme draaide. Tijdens de zomer was het top, maar in de overige maanden liep de omzet flink terug. Uiteindelijk kon ik mijn zaak niet rendabel krijgen en moest ik de boel verkopen. De lening die ik had aangevraagd bij de bank om iets nieuws te beginnen in Rotterdam werd afgewezen. Ik ben toen in de uitkering terechtgekomen.

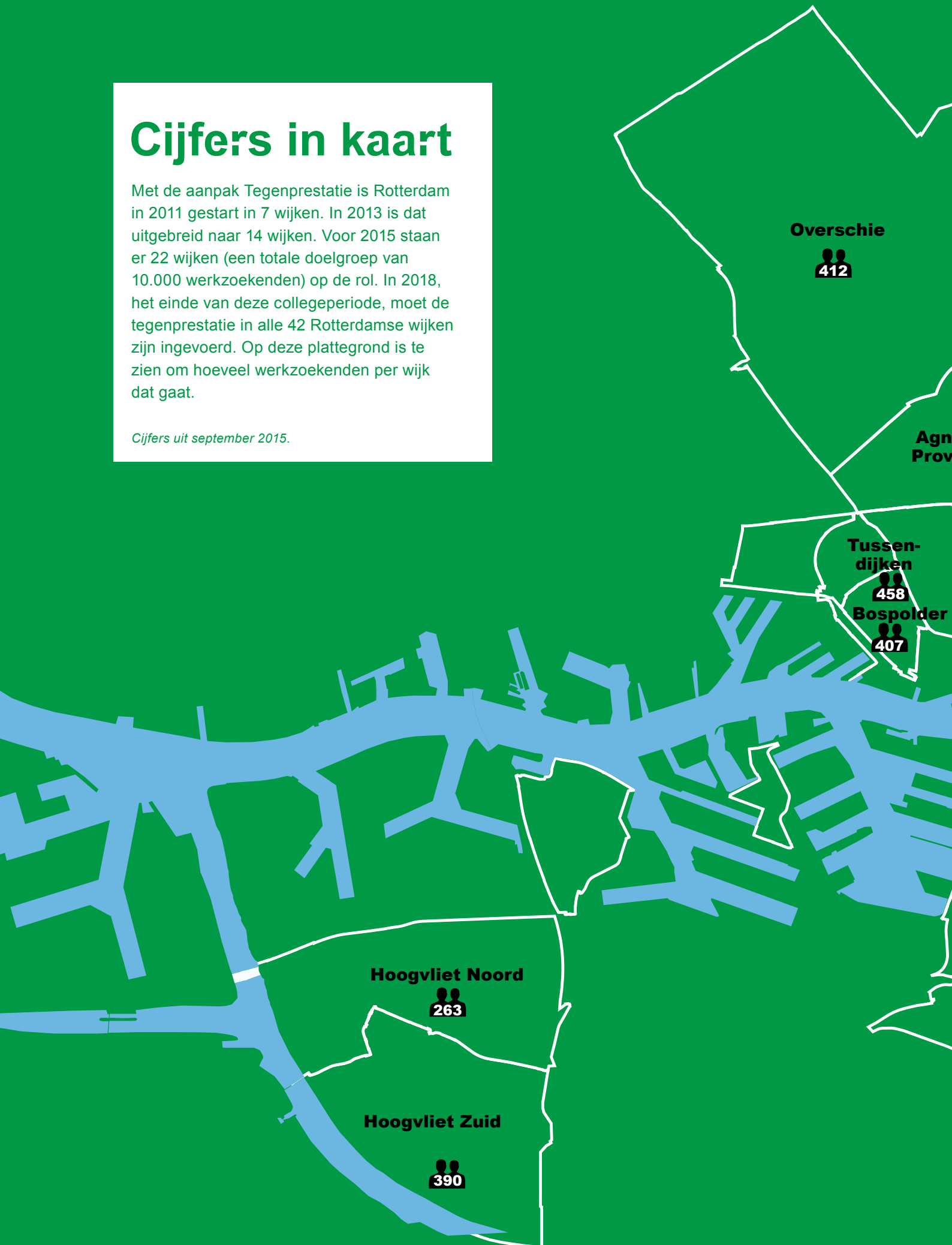
Door mijn suikerziekte heb ik fysieke klachten en kan ik niet meer zo veel als vroeger. Toch wil ik nog heel graag als kok aan de slag. Ik solliciteer regelmatig, maar wordt nooit uitgenodigd voor een gesprek. Als ik bel, beloven ze me terug te bellen, maar mijn telefoon blijft stil. Het heeft vast met mijn leeftijd te maken. De cursussen die ik nu volg bij Samenlevingswerk op de Oranjeboomstraat vind ik leuk en leerzaam. En het is er altijd gezellig. Wat ik ervan vind om iets terug te doen voor mijn uitkering? Heel goed. We leven hier samen in deze stad. Iedereen draagt zijn steentje bij. Ik dus ook!’

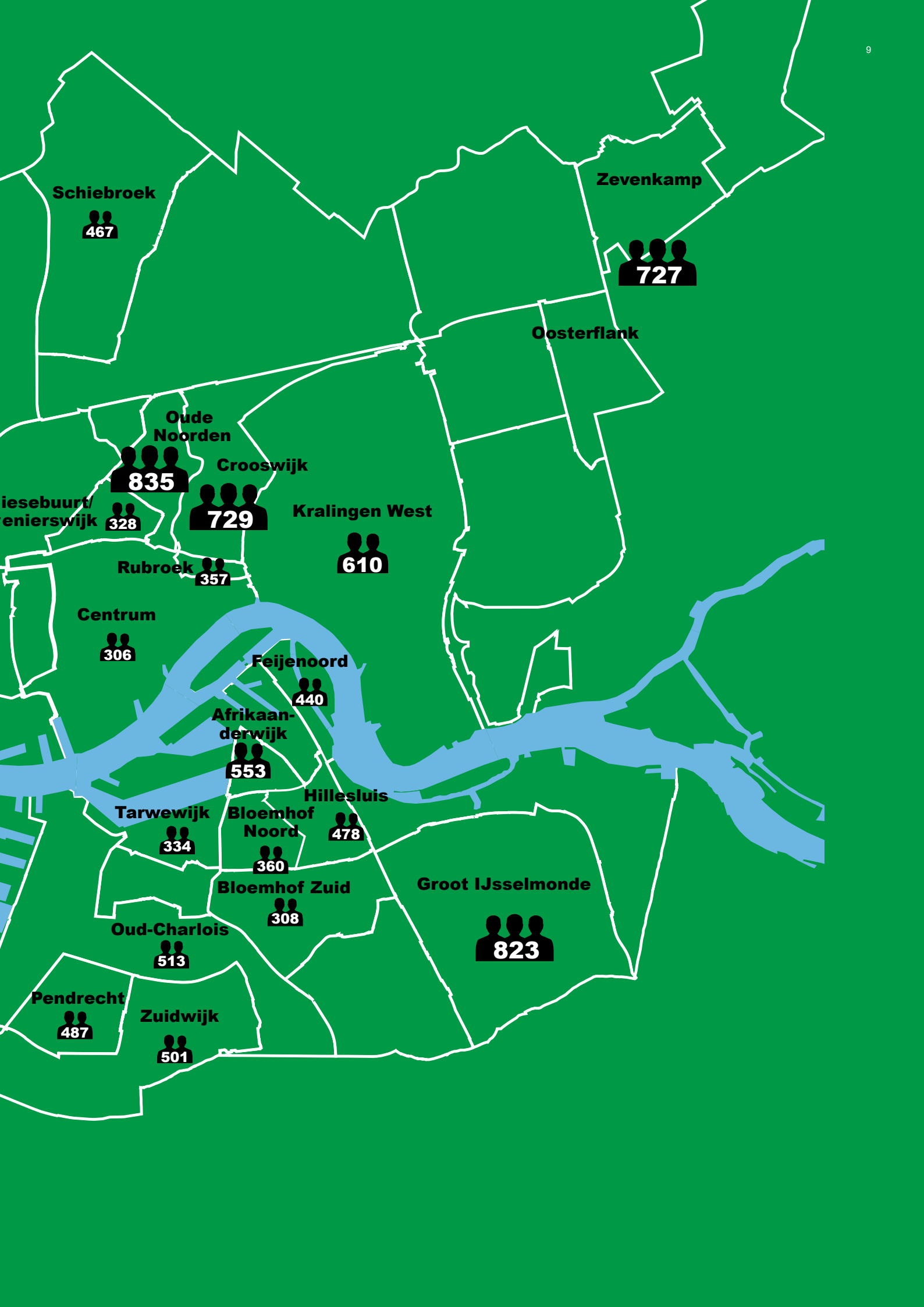

Cijfers in kaart

Met de aanpak Tegenprestatie is Rotterdam in 2011 gestart in 7 wijken. In 2013 is dat uitgebreid naar 14 wijken. Voor 2015 staan er 22 wijken (een totale doelgroep van 10.000 werkzoekenden) op de rol. In 2018, het einde van deze collegeperiode, moet de tegenprestatie in alle 42 Rotterdamse wijken zijn ingevoerd. Op deze plattegrond is te zien om hoeveel werkzoekenden per wijk dat gaat.

Cijfers uit september 2015.

Jamal El Sadik (44 jaar)

Vrijwilliger bij Senions

‘Ik wil nog iets van mijn leven maken’

‘Ik was vastberaden om begin dit jaar een betaalde baan te hebben. Maar helaas gooide de hersenbloeding die ik in december 2014 kreeg roet in het eten. Bij Senions deed ik al een tijd vrijwilligerswerk. Ik was gastheer/nachtportier bij zorgcentrum Rubroek en dat beviel me prima. Praatjes maken met de bewoners, een oogje in het zeil houden en kleine klusjes doen. Gelukkig gaat mijn herstel goed en werk ik sinds kort weer zes dagen in de maand bij Rubroek. Dat ik nog niet full-time mag werken, betekent niet dat ik dan maar thuis blijf zitten. Want daar word ik alleen maar

zieker van. Daarom heb ik ervoor gekozen om weer naar school te gaan. Op het Albada College volg ik Nederlands. Hoe beter ik de taal beheers, hoe groter mijn kansen, toch? Ik heb een problematisch verleden: schulden, drugsgebruik en een scheiding. Mijn zoon heb ik al meer dan vijftien jaar niet gezien. Hij woont bij zijn moeder in Marokko en wordt sterk door haar beïnvloed. Daardoor denkt hij erg negatief over zijn vader. Ik lig daar 's nachts wakker van. Toch wil ik nog iets van mijn leven maken!

Toen ik in 1988 in Nederland kwam wonen, ben ik naar de technische school gegaan. Daarna heb ik veel verschillende banen in de techniek gehad. Maar ik wil niet meer terug in die sector. Ik werk veel liever met mensen. Het werk bij Rubroek heeft mij opener en socialer gemaakt. Het voelt fijn om iets voor oudere mensen te betekenen. Ook het contact met mijn collega's vind ik heel belangrijk. Het is de basis van je werk. Als ik zo mijn nieuwe rooster ga ophalen, blijf ik even hangen om bij te praten. Hopelijk mag ik binnenkort weer wat meer uren werken. Ik wil vooruit en niet achteruit!’

Een belemmeringsverhaal

Met kleine stapjes

Yvonne de Bruin (52) heeft sinds 1996 een bijstands-uitkering. Haar tot een tegenprestatie dwingen, werkt averechts volgens haar activeringscoach. 'Ze zou het wel doen, maar niet lang volhouden vanwege haar drankprobleem en reumatische klachten. Daarom verklein ik de stapjes die ze moet nemen.'

De activeringscoach is Yvonne's steun en toeverlaat. 'Hij kent mijn verhaal. Ik kan onderhand een cassettebandje afspelen, zo vaak heb ik het al moeten vertellen. Als ik ergens naar toe moet, wil ik dat hij meegaat.'

Mankementen en belemmeringen

Zo'n twintig jaar geleden werkte Yvonne kort in de horeca. Het was de kat op het spek binden voor iemand die wel van een glaasje houdt. Sinds 1996 heeft ze niet meer gewerkt. 'Ik heb geen diploma's, geen werkervaring en schulden die ik nauwelijks in de hand kan houden. Lichamelijk zit het ook niet mee. Ik viel ooit dronken van een trapje: drie gebroken ribben, een gebroken arm en een gebroken schouderblad.' Nu herstelt Yvonne van een hernia. In de woonkamer staat een ziekenhuisbed waarop ze in haar badjas half zit, half ligt. Hete kompressen onderdrukken de pijn. Haar hond Bella kan ze niet zelf uitlaten. Een vriendin doet dat. Yvonne woont al haar hele leven in de Tarwewijk op Rotterdam Zuid. Een fijne jeugd heeft ze niet gehad, zegt ze zelf. 'Ik ben vroeger door de kinderscherming uit huis geplaatst. Ik woonde eerst bij een oom, die zich aan mij opdrong. Daarna heb ik diverse kindertehuizen van binnen gezien.'

In de huiskamer staat een box voor als ze op haar kleinkind past. Die is van haar dochter met wie ze een moeizame verhouding heeft. Het kleinkind is een lichtpuntje in haar leven, maar ze is bang zich eraan te hechten. 'Het is leuk, maar haar ouders hebben mij niet nodig. Meestal zijn ze zo weer weg.' Vaak hoeft het leven voor Yvonne niet meer. 'Als je op de ladder staat, kun je alleen maar naar beneden vallen. Je kunt beter junk zijn en op straat leven, dan vinden ze je niet. Soms denk ik erover om al mijn pillen in te nemen.' Dat hééft ze al een keer gedaan, waardoor ze in coma raakte. 'De volgende keer hoeven ze mij niet meer wakker te maken.'

In de bejaardenzorg

Als bijstandsgerechtigde zat Yvonne heel lang 'in de onderste lade' van de gemeente. 'Vroeger keken we naar wat mensen niet konden en werden ze ontheven van hun verplichtingen', aldus de activeringscoach. 'Nu kijken we naar wat ze wél kunnen. Ik begrijp dat Yvonne daar van schrikt. Daarom verklein ik de stapjes die ze moet nemen. Ze gaat nu een andere huisarts zoeken, eentje die ze wél vertrouwt, zodat ze eerst aan haar gezondheid en verslaving kan werken.' Yvonne zorgde een tijdje voor haar bejaarde bovenbuurman. Als tegenprestatie zou ze wel iets in de bejaardenzorg willen doen. 'Er zijn zoveel ouderen die behoefte hebben aan een praatje. Maar die mensen gaan ook dood. Daar zit ik niet op te wachten...'

Colofon

Oktober 2015

Concept en coördinatie:

Directie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW)

Nico van Wijk en Chella van Wijngaarden
Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Gemeente Rotterdam

Redactie:

Miranda Spek en Lydia den Ouden
Serviceorganisatie Dienstencentrum Communicatie
Gemeente Rotterdam

René Lamers (belemmeringsverhaal)

Ontwerp, vormgeving:

PanArt.nl

Fotografie:

Levien Willemse

Met dank aan:

Alle geïnterviewden

Meer informatie

Directie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW)

Nico van Wijk
Hoofd Taskforce Tegenprestatie
Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Gemeente Rotterdam
na.vanwijk@rotterdam.nl

De Tegenprestatie
Gemeente Rotterdam